

gemeente harderwijk

Financiering

De paragraaf Financiering gaat over de manier waarop gemeente Harderwijk haar activiteiten en projecten financiert en haar liquiditeiten beheert.

Ambitie

Gemeente Harderwijk streeft naar regie op de gemeentelijke uitgaven en inkomsten resulterend in een optimale financiering (op korte en lange termijn) in geldstromen. Daarbij wordt geopereerd binnen de wettelijke en gemeentelijk vastgestelde kaders. Om de treasuryfunctie goed uit te voeren, wordt gekeken naar de meerjarige liquiditeitsontwikkeling van de gemeente en de renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt in Nederland. De treasuryfunctie wordt financieel risicomijdend uitgevoerd. De gemeente Harderwijk geeft waar het kan invulling aan duurzaam (ethisch) bankieren. Op het gebied van reputatie en imago stelt de gemeente Harderwijk eisen aan de organisaties en instellingen, waarmee het zaken doet. Gemeente Harderwijk stelt bij de treasuryfunctie bestuurlijke en ambtelijke integriteit voorop.

Doelstellingen

De doelstellingen van de gemeente Harderwijk op het gebied van treasury luiden: regie hebben op de gemeentelijke uitgaven en inkomsten, duurzaam toegang hebben tot de financiële markten, tijdig kunnen beschikken over voldoende financieringsmiddelen, beheersen van risico's, streven naar rente-optimalisatie en beperken van verwerkingskosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

Regelgeving

De Wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) is kaderstellend voor de treasuryfunctie van gemeenten. Gemeenten worden verplicht tot een transparant en inzichtelijk lokaal treasurybeleid en -beheer. Het actuele beleidskader voor de gemeentelijke financiering is het op 23 februari 2023 door de raad vastgestelde Treasurystatuut gemeente Harderwijk 2023.

Ontwikkelingen Financiering

Marktontwikkelingen

Renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt zijn voor de gemeente belangrijk om te kunnen sturen op de financiële risico's. Deze ontwikkelingen, die van buiten komen, kunnen niet beïnvloed worden. De renteontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd door gebruik te maken van informatie van met name de Bank Nederlandse Gemeenten, het Schatkistbankieren en enkele andere banken.

De ECB heeft met een aantal renteaanpassingen de rente begin juni 2025 verlaagd tot 2%. De verwachting was dat de rente stabiel zal blijven op 2% in 2026. Mogelijk dat de onrustige geopolitieke ontwikkelingen invloed zal hebben op de rente- / marktontwikkelingen voor 2026 en verder. Medio april heeft de ECB de rente nog niet verhoogd. Als de geopolitieke onrust aanhoudt is het zeer waarschijnlijk dat de rente de komende tijd wel verhoogd zal worden. Dit eventuele effect wordt meegenomen in het eerstvolgende P&C document.

Aantrekken geld

Het rentebeleid van de ECB vertaalt zich naar de gemeente. De renteontwikkelingen worden bepaald op basis van langlopende leningen met een looptijd van 20 jaar. Voor 2026 en verder wordt een rentepercentage verwacht van 3,50%.

Beleggen in Schatkist

De rentepercentages voor het schatkistbankieren bevinden zich ongeveer op hetzelfde niveau als de ECB-rente. Voor de lopende rekening in de Schatkist wordt een gemiddelde renteopbrengst verwacht van 2% in 2026 en verder.

Liquiditeit

Schatkistbankieren

Om de staatsschuld en beleggingsrisico's te beperken zijn decentrale overheden verplicht om hun overtollige geldmiddelen aan te houden in 's Rijks schatkist. Daarnaast mogen alleen leningen verstrekt worden aan medeoverheden. Het bedrag, dat de gemeente Harderwijk zelf mag aanhouden op haar eigen bankrekeningen, is maximaal gelijk aan het drempelbedrag schatkistbankieren.

Per kwartaal wordt het gemiddelde bedrag per dag aan geldmiddelen berekend. Het Rijk heeft voor het buiten de Schatkist aan te houden liquide middelen een normpercentage ingesteld. Het actuele percentage bedraagt 2% van het begrotingstotaal.

Voor 2025 is het drempelbedrag voor de gemeente Harderwijk € 4.369.000,-. Dit is gelijk aan 2% van het totaal van de begrote lasten vóór bestemming, € 218.464.000,-. De tabel laat voor 2025 per kwartaal het gemiddelde bedrag op eigen bankrekeningen zien ten opzichte van het drempelbedrag schatkistbankieren en de ruimte daartussen.

Gemeente Harderwijk heeft op de lopende rekening bij de BNG een plafond ingesteld van € 400.000,-. Aan het eind van elke dag wordt het saldo boven dit plafond automatisch afgeroomd naar de Schatkist. Wekelijks wordt aan de hand van de betalingen die gedaan moeten worden, ingeschat welk bedrag van de Schatkist teruggestort moet worden op de lopende rekening bij de BNG.

In onderstaande tabel wordt het drempelbedrag voor gemeente Harderwijk weergegeven per kwartaal. De tabel laat zien dat Harderwijk ruimschoots aan de gestelde norm voldoet.

Drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1.000,-)				
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Grondslag voor de norm:	223.131	223.131	223.131	223.131
totaal van de begrote lasten op jaarbasis				
<i>Drempelbedrag volgens wet Fido, 2% van de begrote lasten op jaarbasis</i>	4.463	4.463	4.463	4.463
Gemiddeld buiten 's Rijks schatkist aangehouden geldmiddelen	400	401	400	400
<i>Ruimte (+) of overschrijding (-) ten opzichte van het drempelbedrag schatkistbankieren</i>	4.062	4.062	4.063	4.062
Wordt voldaan aan de norm?	ja	ja	ja	ja

Financieringspositie

Met behulp van de liquiditeitsprognose wordt de ontwikkeling van het saldo van de periodieke uitgaven (lonen, reguliere budgetten) en inkomsten (belastingen, gemeentefonds) in beeld gebracht. Tevens worden de grondexploitaties jaarlijks herzien aan de hand van ontwikkelingen. De fasering in tijd van de geplande (vervangings-)investeringen wordt periodiek afgestemd met de projectleiders. De hieruit voortvloeiende financieringsbehoefte wordt in de liquiditeitsprognose inzichtelijk gemaakt. Bij het actualiseren van de liquiditeitsprognose door het jaar heen wordt in beeld gebracht hoe het verloop van de inkomsten en uitgaven is van de grondexploitaties. Indien nodig worden er kort- of langlopende leningen aangetrokken, afhankelijk van de behoefte. In onderstaande tabel wordt berekend hoeveel behoefte er is qua financiering en hoeveel financieringsmiddelen er aanwezig zijn. Hieruit vloeit een financieringstekort en/of overschot. De onderstaande tabel laat voor 2025 een financieringstekort zien. In de liquiditeitsprognose wordt rekening gehouden met het aantrekken van geldleningen.

Tabel Financieringspositie 2025 (bedragen x € 1.000,-)				
Ultimo boekjaar	2025	2024	2023	2022
Financieringsbehoefte				
Boekwaarde vaste activa	174.972	169.663	153.891	144.372
Vorraden, waaronder bouwgronden in exploitatie	55.253	55.311	71.254	88.699
Vorderingen	19.237	16.767	17.977	15.682
Totaal Financieringsbehoefte	249.552	241.741	243.122	248.753
Financieringsmiddelen				
Reserves	121.681	107.960	92.305	94.493
Voorzieningen	24.246	21.232	19.710	18.204
Waarborgsommen en aangegane langlopende leningen	99.918	116.211	132.532	114.989
Totaal Financieringsmiddelen	245.845	245.403	244.547	227.686
Financieringsoverschot / -tekort	-3.707	3.662	1.425	-21.067
Financiering				
Liquide middelen	400	1252	1.121	464
Schatkist	43.828	47.227	41.317	8.625
Geïnduceerd vermogen (crediteuren + overlopende passiva - overlopende activa)	-47.935	-44.817	-41.013	-30.156
Totaal Financiering	-3.707	3.662	1.425	-21.067

In 2025 zijn er geen kort- of langlopende leningen aangetrokken en is de liquiditeit voldoende geweest. In de onderstaande tabel is een samenvatting van de liquiditeitsprognose per 1 april 2026, deze tabel laat een financieringstekort zien voor de komende jaren, in de prognose wordt rekening gehouden met het aantrekken van een kortlopende kasgeldlening en een langlopende lening. Met de besluiten die reeds zijn genomen (bijvoorbeeld: IHP, parkeergarage Waterfront etc.) en de herziening van de grondexploitaties lijkt het vanuit de liquiditeitsprognose nodig om in een tijdsbestek van een jaar wellicht weer een kortlopende en een langlopende lening aan te trekken. De praktijk is echter weerbarstig. De gemeente mag ca. € 18 miljoen met kort geld financieren. Op basis daarvan kunnen er snel acties uitgezet worden mocht dat nodig zijn. Bij de komende liquiditeitsprognose zal beoordeeld worden of het aantrekken van een lening noodzakelijk is. De budgettaire effecten van het mogelijk kort- en/of langlopend geld aantrekken zullen inzichtelijk gemaakt bij het eerstvolgende p&c-document.

Liquiditeitsplanning (bedragen x € 1.000,-)	Ultimo 2026	Ultimo 2027	Ultimo 2028	Ultimo 2029	Ultimo 2030
Beginstand liquiditeit 1-1		3.911	4.796	26.373	44.032
Liquiditeit opnamedatum 1-7	31.161				
Algemene Dienst	-23.468	-25.777	-537	-498	-9.181
Grondexploitaties	12.561	2.162	27.615	23.657	2.085
Aflossingen	-16.343	-5.500	-5.500	-5.500	-5.200
Eindstand liquiditeit 31-12	3.911	-25.204	26.373	44.032	31.736
Mogelijk aan te trekken lening		30.000			
Eindstand liquiditeit 31-12	3.911	4.796	26.373	44.032	31.736

Risico's

Koersrisico

De doelstelling van het koersrisicobeheer is het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de financiële activa van de gemeente in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen. In het Treasurystatuut 2023 is dit risico op uitzettingen beperkt door uitsluitend schatkistbankieren en onderhandse leningen te hanteren. Tegelijkertijd worden valutarisico's uitgesloten door alleen financieringen en uitzettingen aan te gaan in euro's.

Kredietrisico

Deelnemingen

Deelnemingen worden alleen aangegaan in het kader van de uitoefening van de publieke taak, passend binnen het gemeentelijk beleid. Gemeente Harderwijk bezit vanuit de publieke taak in enkele ondernemingen aandelen, waaronder N.V. Bank Nederlandse Gemeenten, N.V. Alliander, Inclusief Groep, Afvalsturing Friesland, Warmtenetwerkbedrijf Harderwijk B.V. en Zonnepark Harderwijk B.V. Voor een overzicht van de deelnemingen wordt verwezen naar het onderdeel Financiële vaste activa in de toelichting op de balans.

Verstrekte leningen

Hierbij gaat onder andere om leningen SVN en een verstrekte lening aan netbeheerder Alliander. Deze laatste lening kan door Alliander alleen onder strikte voorwaarden worden omgezet in gewone aandelen (deelneming).

Gewaarborgde geldleningen

Borgstellingen kunnen via directe borgstelling of via achtervang plaatsvinden. Betrokkenheid van waarborgfondsen betekent dat de borgstelling en hiermee ook het risico wordt gedeeld. In dat geval is het netto geborgde bedrag, dus het werkelijke procentuele deel waarover de gemeente Harderwijk risico loopt, lager dan de restant hoofdsom van de gewaarborgde leningen. Voor een toelichting wordt verwezen naar 'Niet uit de balans blijvende verplichtingen' in de toelichting op de balans.

Debiteurenrisico

Met betrekking tot debiteuren, die niet aan hun betalingsverplichtingen voldoen, wordt een actief invorderingsbeleid gevoerd om de risico's te minimaliseren. Op deze wijze worden de (financiële) risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid van een waardedaling van onze vorderingspositie op debiteuren voorkomen.

In onderstaande tabel is in kaart gebracht wat de totale omvang van de voorziening debiteuren is ten opzichte van het totale debiteurensaldo.

Tabel krediet-/ debiteurenrisico 2025 (bedragen x €1.000,-)						
Ultimo boekjaar	2024 Debiteuren	2024 Voorziening	2024%	2025 Debiteuren	2025 Voorziening	2025%
Debiteuren algemeen	2.150	206	10%	3.150	365	12%
Debiteuren sociale zaken	1.958	1.004	51%	2.005	984	49%
Debiteuren belastingen	784	43	5%	1.242	65	5%
Totaal	4.892	1.253	26%	6.397	1.414	22%

Renterisico over de vlottende schuld Kasgeldlimiet

De rentepercentages voor kortlopende financiering (looptijd < 1 jaar) kunnen sterk fluctueren, waardoor ook de rentelasten sterk meebewegen. Daarom heeft het Rijk met betrekking tot het financieren met kortlopende middelen wettelijke voorschriften vastgesteld. De maximale gemiddelde omvang waarvoor gemeenten kortlopende leningen en schulden in rekening courant mogen aangaan, wordt bepaald door de kasgeldlimiet. Deze limiet wordt volgens de Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) berekend op basis van een vast percentage (8,5%) van het begrotingstotaal per 1 januari.

Als onderdeel van de treasuryfunctie wordt de afweging kort- of langlopend financieren gemaakt op basis van de actuele liquiditeitsplanning. Als de kasgeldlimiet structureel overschreden dreigt te worden, is de gemeente verplicht om de vlottende financiering (korter dan 1 jaar) om te zetten in vaste financiering. In het kader van de Wet Fido heeft de provincie een toezichhoudende rol.

Onderstaande tabel laat de kasgeldlimiet van Harderwijk zien over het jaar 2025, omdat er geen kasgeldleningen aangetrokken zijn blijft Harderwijk binnen de gestelde norm.

	Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000,-)				
	Begroting 2025	2025 Werkelijk 1e kwartaal	2025 Werkelijk 2e kwartaal	2025 Werkelijk 3e kwartaal	2025 Werkelijk 4e kwartaal
Omvang begroting per 1 januari	223.131	223.131	223.131	223.131	223.131
(1) Toegestane kasgeldlimiet					
In procenten	9	9	9	9	9
In €	18.966	18.966	18.966	18.966	18.966
(2) Omvang vlottende korte schuld	0	0	0	0	0
(3) Vlottende middelen	49.000	22.028	22.400	45.000	44.400
(4) Netto vlottende schuld (2 - 3)	-49.000	-22.028	-22.400	-45.000	-44.400
(5) Toets kasgeldlimiet					
Toegestane kasgeldlimiet	18.966	18.966	18.966	18.966	18.966
(1) Totaal netto vlottende schuld (4)	-49.000	-22.028	-22.400	-45.000	-44.400
Ruimte (-) / overschrijding (+) (1) - (4)	67.966	40.994	41.366	63.966	63.366

Renterisico over de vaste schuld

Renterisiconorm

Het doel van de renterisiconorm is het beperken van de rentegevoeligheid van de geldleningen (opgenomen geld) met een looptijd gelijk aan of langer dan één jaar. Hierbij geldt een limiet van maximaal 20% per jaar over het begrotingstotaal vóór bestemming.

Het totaalbedrag aan herfinanciering en renteherziening mag in 2025 maximaal gelijk zijn aan het drempelbedrag, € 43.693.000,-. Dit is gelijk aan 20% van € 218.464.000,-. Onderstaande tabel laat zien dat Harderwijk ruimschoots aan de gestelde norm voldoet.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000,-)					
	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Grondslag voor de norm:	223.131	227.872	225.370	224.266	228.823
totaal van de begrote lasten op jaarbasis					
<i>Drempelbedrag volgens wet Fido</i>	<i>44.626</i>	<i>45.574</i>	<i>45.074</i>	<i>44.853</i>	<i>45.765</i>
<i>20% van de begrote lasten op jaarbasis</i>					
Renteherzieningen	-	-	-	-	-
Aflossingen	16.259	16.262	5.125	5.128	5.131
Risicobedrag (renteherzieningen + aflossingen)	16.259	16.262	5.125	5.128	5.131
<i>Ruimte (+) of overschrijding (-) ten opzichte van het drempelbedrag renterisiconorm</i>	<i>28.367</i>	<i>29.312</i>	<i>39.949</i>	<i>39.725</i>	<i>40.634</i>
Wordt voldaan aan de norm?	ja	ja	ja	ja	ja

Opgenomen langlopende geldleningen

De portefeuille van leningen met een looptijd gelijk aan of langer dan één jaar is in 2025 als volgt samengesteld.

Leningenportefeuille (bedragen x € 1.000,-)						
Geldverstrekker	Begindatum	Bedrag 01-01-2025	Bedrag 31-12-2025	Rentepercentage	Einddatum	
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	12-7-2016	8.000	4.000	0,28%	12-7-2026	
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	10-4-2019	14.285	7.143	0,037%	10-4-2026	
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	15-7-2020	56.000	52.500	0,182%	15-7-2040	
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	17-4-2023	33.600	32.200	3,508%	17-4-2048	
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	24-9-2014	720	581	1,590%	24-9-2029	
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	24-9-2019	3.312	3.234	2,290%	24-9-2054	
Totaal		115.917	99.658			

Rente

Rente-omslagpercentage

De notitie rente 2023 van de Commissie BBV schrijft voor hoe gemeenten de doorberekening van de rente dienen te verantwoorden. Het te hanteren renteomslag-percentage dient door alle gemeenten op een éénduidige wijze berekend te worden, zodat onderlinge vergelijkbaarheid toeneemt en beter aansluit bij de werkelijke rentekosten. In de begroting 2025 is het rente-omslagpercentage op 0,5% bepaald. Het werkelijk rente-omslagpercentage komt bij deze jaarrekening uit op 0,17%. Bij de begroting wordt de omslagrente hoger bepaald omdat de verwachting is dat de omslagrente stijgt wanneer er leningen aangetrokken worden. Zie de liquiditeitsprognose in deze paragraaf financiering.

Renteresultaat

Per saldo heeft gemeente Harderwijk over 2025 een rentelast van € 458.627,-. Na rentetoerekening aan de grondexploitatie blijft er een bedrag van € 188.795,- ten laste van de exploitatie. Na toerekening aan de taakvelden tegen het rente-omslagpercentage resteert een positief renteresultaat op het taakveld Treasury van € 3.141,-.

Renteschema

In de notitie rente 2023 heeft de Commissie BBV de aanbeveling gedaan het renteschema op te nemen om het inzicht te vergroten in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Dit renteschema is in onderstaand schema weergegeven.

Schema rentetoerekening (bedragen x € 1,-)	werkelijk 2025	Begroting 2025
Externe rentelasten over de korte en lange financiering	-1.348.903	-1.458.900
Externe rentebaten	890.276	783.550
Totaal door te rekenen externe rente	-458.627	-675.350
De rente die aan de facilitaire grondexploitaties (kostenverhaal) moet worden doorberekend	-	-
Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-	-
De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-	-
Saldo door te rekenen externe rente	-458.627	-675.350
Rente over het eigen vermogen	-	-
Rente over de voorzieningen	-	-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	-458.627	-675.350
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	256.315	889.816
De werkelijk aan de grondexploitatie toegerekende rente (renteomslag)	205.454	567.500
Aan de begraafplaats toegerekende rente	-	-
Renteresultaat op taakveld Treasury	3.141	781.966

Samenvatting

De wet Fido bevat drie normen waaraan de gemeente dient te voldoen. De normen betreffen het renterisiconorm, kasgeldlimiet en het drempelbedrag schatkistbankieren. Gemeente Harderwijk blijft ruimschoots binnen de wettelijke percentages.

Overzicht normen Wet Fido ook wel effectindicatoren				
	Jaarrekening 2025	Jaarrekening 2024	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2022
Renterisiconorm:				
Wettelijke norm	20%	20%	20%	20%
Percentage gemeente Harderwijk	7,0%	7%	15%	15%
Kasgeldlimiet:				
Wettelijke norm	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Percentage gemeente Harderwijk	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Drempelbedrag Schatkistbankieren:				
Wettelijke norm	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Percentage gemeente Harderwijk	0,2%	0,2%	0,3%	0,3%
Financieringspositie:				
Financieringsoverschot / -tekort	-3.707	3.662	1.425	-21.067

